

Väestörekisterikeskus

Kunnanhallitukselle

KIRJE

VRK/2394/2019 1 (7)

9.5.2019

TURKU ÅBO

Sisäp. 15 -05- 2019

City _____ - _____

ÄÄNESTYSALUEJAOTUKSEN MUUTTAMISEN ILMOITTAMINEN MAISTRAATILLE

1. Äänestysaluejaotuksen aikataulua koskeva vaalilain muutos 1223/2018

Vaalilakia muutettiin äänestysaluejaon muutosten aikataulun osalta vuonna 2018 (1223/2018), muutos astui voimaan 1.11.2018. Lakimuutoksen myötä äänestysaluejaon muutosten voimaantulo siirtyy lokakuun 15. päivästä tammikuun 1. päivään ja niiden ilmoittamisen määräpäivä voimaantuloa edeltävän huhtikuun lopusta voimaantuloa edeltävän elokuun loppuun.

Vuoden 2019 lokakuussa ei siis tapahdu muutoksia voimassa olevassa äänestysaluejaossa, vaan seuraavat muutokset astuvat voimaan vuoden 2020 alusta. Vastaavasti määräpäivä näiden ilmoittamiselle maistraattiin siirtyy (aiemman huhtikuun sijaan) elokuulle 2019. Kevään 2019 vaaleissa voimassa ollut äänestysaluejako noudatetaan näin aina vuoden 2019 loppuun saakka.

Vanha aikataulu perustui 2017 kuntavaaleja edeltäneeseen kuntavaalien ajankohtaan, jolle kuntavaalien siirryttyä lokakuulta huhtikuulle ei ole enää tarvetta.

2. Yleistä

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden pinta-alasta taikka asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto.

Valtuuston päätöksellä muutettu äänestysaluejako on voimassa 1.1.2020 alkaen toimitettavissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä, jos valtuuston päätöksestä on ilmoitettu 31.8.2019 mennessä maistraatille.

Maistraatti ilmoittaa tietoonsa saamat äänestysaluejaon muutokset edelleen Väestörekisterikeskukselle, joka huolehtii siitä, että väestötietojärjestelmän rakennustietoihin merkitään jokaiselle rakennukselle oikea, valtuuston päätöksen mukainen tieto äänestysalueesta. Väestörekisterikeskus huolehtii myös siitä, että äänestysalueiden tiedot ovat ajan tasalla vaalitietojärjestelmässä silloin, kun äänestyspaikkojen tietojen ylläpito kulloinkin toimitettavaa vaalia varten alkaa.

Perustettaessa vaalien äänioikeusrekisteri väestötietojärjestelmän tiedoista äänioikeutetun äänestysalue määritellään hänen asuinrakennukselleen merkityn tiedon perusteella. Tämän perusteella määräytyy se, minkä äänestysalueen ja äänestyspaikan vaaliluetteloon henkilö kirjoitetaan, ts. missä hän voi vaalipäivänä äänestää.

Asunnottomien, laitoksissa asuvien ja ulkomailla vakinaisesti asuvien äänioikeutettujen äänestysalueen valtuusto määrää kunnan äänestysaluejaon muuttamista koskevassa päätöksessään.

9.5.2019

3. Äänestysaluejaon muutoksen ilmoittaminen 31.8.2019 mennessä maistraatille

Vaalilain 8§ 2 momentin mukaan valtuuston päätös äänestysalueista tulee voimaan kalenterivuoden alussa, jos päätös on tehty ja siitä on ilmoitettu maistraatille viimeistään edellisen vuoden elokuussa.

Sujuvan ja virheettömän tiedonkulun varmistamiseksi maistraattia tulisi tiedottaa vireillä olevasta äänestysaluejaon muutoksesta jo hyvissä ajoin ennen vaalilain määräämää takarajaa. Mikäli äänestysaluejaon muutoksesta 1.1.2019 alkaen on jo päätetty valtuustossa, vaalilaissa säädetty ilmoitus maistraatille tulisi tehdä viipymättä. Tarvittaessa maistraattien yhteystiedot ovat saatavilla sivuilta www.maistraatti.fi.

Käytännössä riittävä äänestysaluejaon muuttamista koskevan ilmoituksen sisältö on:

- ote valtuuston pöytäkirjasta
- ne kirjalliset selvitykset mahdollisine karttaliitteineen, joilla muutos on esitelty valtuuston päätöksen tekoa varten (voivat sisältyä em. otteeseen, jolloin ei ole tarvetta toimittaa erikseen)

Ilmoitukseen sisältyvissä asiakirjoissa tulee kaikissa tapauksissa olla yksilöitynä selkeästi, väestötietojärjestelmän ylläpidon edellyttämällä tavalla, mistä äänestysalueen jaotuksen muuttamisessa on asiallisesti kysymys. Äänestysaluejako rekisteröidään väestötietojärjestelmässä jokaisen yksittäisen rakennuksen tasolle asti, joten kunnan ilmoituksesta on käytävä selkeästi ilmi, mitkä alueet liittyvät yhteen, mitkä erotetaan jne. Selkeintä on, mikäli valtuuston päätöksen osana tai liitteenä on taulukko, jossa kuvataan rinnakkain vanha ja uusi äänestysaluejako esimerkiksi seuraavasti:

Vanha äänestysalue	Uusi äänestysalue
001 Keskusta	001 Keskusta
002 Sivula	001 Keskusta
003 Laitala	002 Läntinen
004 Pirttimäki	003 Itäinen
005 Tupavuori	003 Itäinen

Erityisryhmien äänestysalue	001 Keskusta
-----------------------------	--------------

(Yllä oleva malli kuvaa tapausta, jossa kokonaisia äänestysalueita yhdistetään toisiinsa.)

Maistraatille ilmoitettu valtuuston päättämä äänestysaluejako on voimassa toistaiseksi, so. kaikissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä siihen saakka, kunnes sitä vaalilain määräämän järjestyksen mukaisesti uudestaan muutetaan.

Äänestysaluejaon muutoksia koskevan tietojen perille tulon varmistamiseksi Väestörekisterikeskus pyytää, että valtuuston päätöksestä ilmoitetaan sähköpostitse myös Väestörekisterikeskukselle; osoite vrk.vaalit@vrk.fi.

9.5.2019

4. Äänestysaluejaon muutoksen rekisteröinti väestötietojärjestelmään

Äänestysaluejaon muutoksen rekisteröinnistä väestötietojärjestelmään, jolloin se tulee huomioiduksi kulloinkin toimeenpantavien vaalien äänioikeusrekisteriä perustettaessa, huolehtii käytännössä Väestörekisterikeskus.

Maistraatti ilmoittaa Väestörekisterikeskukselle kunnan äänestysaluejaon muuttamisesta heti sen jälkeen, kun se on saanut tietoonsa asiaa koskevan kunnan valtuuston päätöksen. Väestörekisterikeskus on tarpeen mukaan yhteydessä ao. kuntien ja maistraattien vastuuhenkilöihin ja voi pyytää näitä tarkistamaan äänestysaluejaon muutoksen rekisteröinnin tuloksia työn etene-
misen mukaan.

Äänestysalue tieto on väestötietojärjestelmässä ensisijaisesti rakennuksen tieto, ja äänioikeutetun äänestysalue määritellään hänen vakituisen asuntonsa rakennukselle rekisteröidyn tiedon perusteella. Väestötietojärjestelmässä rakennuksen sijainti suhteessa kunnan äänestysalueja-
koon on määriteltävissä seuraavien tietojen perusteella:

- voimassa olevan (vanhan) äänestysaluejaon mukaisen äänestysalueen tunnuksella
- rakennuksen ns. keskipisteen karttakoordinaateilla
- katuosoitteella
- rakennuksen kiinteistön tunnuksella

Äänestysaluejaon muutos on sen rekisteröinnin tarpeiden kannalta käytännöllisintä määritellä joko muutoksina suhteessa vanhaan äänestysaluejakoon (milloin kysymyksessä on yksinkertaisesti kokonaisten vanhojen äänestysalueiden yhdisteleminen uusiksi äänestysalueiksi) tai piirtämällä kunnan käytössä olevassa paikkatieto-ohjelmassa uudet äänestysalueajat.

Mikäli äänestysaluejaon muutoksessa on kysymys kahden tai useamman äänestysalueen yhdistämisestä, muutoksen rekisteröinti on teknisesti yksinkertainen toimenpide, eikä sen toteuttamiseksi tarvita kunnalta muita tietoja kuin pelkkä sanallinen selvitys ja siihen mahdollisesti liitettävä yleisluontoinen karttapiirros.

Kun äänestysaluejaon muutoksessa on kysymyksessä vanhojen äänestysalueiden jakaminen uudella tavalla, toteutetaan äänestysaluemuutosten rekisteröinti paikkatietotekniikan avulla, käyttäen kunnalta saatavia tietoja äänestysalueiden uusista rajoista sekä väestötietojärjestelmässä olevia tietoja rakennusten sijainnista karttapohjalla (rakennusten keskipisteiden koordinaatit).

Tässä tapauksessa sen lisäksi, että valtuuston päätöksestä ilmoitetaan määräajassa maistraatille siten kuin vaalilaki edellyttää, päätöksen mukaiset äänestysalueiden rajat tulee toimittaa sähköisessä muodossa Väestörekisterikeskukseen Pauli Pekkaselle, puh. 0295 535 282, sähköposti: etunimi.sukunimi@vrk.fi.

Äänestysalueajat pyydetään toimittamaan tiedostoina Mapinfo-muodossa KKJ-peruskoordinaatistossa tai ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. *Tarvittaessa tiedot uusien äänestysalueiden rajoista voidaan toimittaa muullakin tavalla, mutta tästä tulee sopia hyvissä ajoin Väestörekisterikeskuksen em. yhteyshenkilön kanssa.*

9.5.2019

Kunnan äänestysaluejakoa määriteltäessä tulisi huolehtia siitä, että mikään äänestysalue ei muodostu äänestäjä määrältään niin suureksi, että siitä aiheutuu haittaa äänestäjille äänestyspaikan ruuhkautumisena ja toisaalta vaalilautakunnan alustavan tuloslaskennan hidastumisena vaalipäivän iltana, jolloin koko kunnan tuloslaskenta viivästyy. Äänestysalueiden määrää pohdittaessa tulisi myös huomioida myös se, että äänestysalueiden määrän vähentäminen saattaa heikentää äänestäjien mahdollisuuksia osallistua vaalipäivän äänestykseen. Tästä syystä myös oikeusministeriö on kirjeessään kunnille (1.10.2018, dnro VN/4971/2018) suositellut, että äänestysalueiden määrää ei tulisi ilman painavaa syytä ainakaan vähentää.

Tarvittaessa kunnan äänestysalueiden jakaminen tarkoituksenmukaisella tavalla äänestäjä määrältään pienempiin tai tasaisemmin jakautuneisiin alueisiin käy helposti em. tavalla eli määrittelämällä uusien äänestysalueiden rajat kartalla / paikkatieto-ohjelmassa ja toimittamalla tiedot rajoista Väestörekisterikeskukselle.

Kuntaliitokset

Silloin kun valtioneuvoston tai valtiovarainministeriön päätös kuntajaotuksen muuttamisesta johtaa tarpeeseen tarkistaa äänestysaluejako (esim. äänestysaluenumerointi on muutettava, kun kuntaan tulee liitoksessa uusia äänestysalueita, tai äänestysalue/alueita poistuu), on valtuuston tai uutta kuntaa perustettaessa yhdistymishallituksen tehtävä päätös laajentuvan / perustettavan uuden kunnan äänestysaluejaotuksesta. Kokokuntaliitoksissa äänestysaluejakoa koskeva päätös tulee poikkeuksetta aina tehtäväksi.

Milloin kuntajaotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty niin aikaisessa vaiheessa, että äänestysaluejako ehditään muuttaa ja ilmoittaa maistraatille 31.8.2019 mennessä, on menettely samanlainen kuin normaalisti äänestysaluejaon muutostilanteissa ja tarvittaessa voidaan päättää esim. äänestysalueiden yhdistämisestä, jakamisesta tai niiden välisten rajojen muuttamisesta. Vaalilaissa muutetun (1223/2018) äänestysaluemuutosten aikataulun johdosta tämän pitäisi olla myös kuntaliitostapauksissa tyypillisin tilanne, sillä seuraavan vuoden alusta voimaan tulevaa kuntaliitosta koskeva valtioneuvoston tai valtiovarainministeriön päätös on tehtävä ennen kesäkuun loppua (kuntarakennelain 22§).

Milloin äänestysaluejaon muutosta ei ehditä kuntajaon muuttamista koskevan päätöksen aikataulun takia ilmoittamaan maistraatille ennen 31.8.2019, kunta tai kuntaliitoksen yhdistymishallitus voi vain tarkistaa äänestysaluejaon numeroimalla olemassa olleet äänestysalueet uudelleen, mutta äänestysalueiden välisiä rajoja ei enää näin myöhäisessä vaiheessa voida muuttaa.

5. Kunnan rakennusvalvonnan tietoon ja noudatettavaksi

Kunnan rakennusvalvonta huolehtii siitä, että kaikille uusille rakennuksille rekisteröidään oikea tieto äänestysalueesta jo siinä vaiheessa, kun rakennuslupa myönnetään ja luvan mukaiset uudisrakennuksen tiedot ilmoitetaan Väestörekisterikeskukselle (sähköisesti) tai maistraatille (paperilomakkeella) väestötietojärjestelmään rekisteröimistä varten. Täten rakennuksella on valmiina tieto äänestysalueesta jo silloin, kun ensimmäiset asukkaat muuttavat siihen.

Kun kunnassa muutetaan äänestysaluejakoa, päätöksen valmistelusta vastaavien on tiedotettava asiasta kunnan rakennusvalvontaa ja varmistuttava siitä, että rakennusvalvonta ilmoittaa ennen marraskuun 9. 2019 rekisteröitäville rakennusluville äänestysaluetiedon vanhan jaon mukaisesti, mutta marraskuun 9. 2019 jälkeen myönnettäville rakennusluville jo uuden, 1.1.2020 voimaan tulevan jaon mukaisen äänestysaluetiedon.

9.5.2019

Väestörekisterikeskuksen yhteyshenkilöt, jotka on mainittu tämän kirjeen lopussa, antavat asiasta tarvittaessa lisätietoja ja -ohjeita.

6. Äänestysalueiden ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot

Äänestysalueen numerotunnus

Äänestysalueen pakollisena tietona on numerotunnus, myös jos kunnassa on vain yksi äänestysalue = kuntaa ei ole jaettu äänestysalueisiin. Kunnan ainoan äänestysalueen numerotunnus on aina 001.

Äänestysalueen numerotunnus on väliltä 001-999 ja numeron perään on tarvittaessa mahdollista lisätä iso kirjain (A, B...) eli ns. jakokirjain. Äänestysalueet tulisi pyrkiä numeroimaan 001:stä alkaen peräkkäisin numeroin ja jakokirjaimia tulisi käyttää vain harvinaisemmissa tilanteissa, kuten olemassa olevaa äänestysaluetta useampaan äänestysalueeseen jaettaessa.

Äänestysalueen nimi

Äänestysalueelle voidaan antaa nimi, mikäli kunnassa on enemmän kuin yksi äänestysalue. (Kunta, jossa on vain yksi äänestysalue voi antaa äänestysalueelleen kunnan nimen.) Äänestysalueen nimi tulostetaan ilmoituskortille ja sen tulisi olla äänestäjän kannalta mahdollisimman selkeä ja kuvaava. Kaupungin/kunnanosien, kylien ja vastaavien yhdyskuntarakenteeseen viittaavien selkeiden ja asukkaiden yleisesti tuntemien paikannimien käyttö on suositeltavaa. Useammalle äänestysalueelle voidaan antaa sama nimi, jos se on perusteltua (esim. iso kaupunginosa), mutta tällöin nimen perään tulee liittää iso kirjain tai roomalainen numero erottamaan saman nimiset äänestysalueet toisistaan.

Esimerkkejä:

Ullanlinna A, Ullanlinna B ja Ullanlinna C.
Keskusta I, Keskusta II.

Äänestysalueen nimenä ei tule käyttää äänestyspaikan nimeä, mm. siksi, että molemmat tulostetaan äänestäjälle lähetettävälle ilmoituskortille. Äänestyspaikan muuttuminen aiheuttaisi tässä tapauksessa myös tarpeen muuttaa äänestysalueen nimeä (vaikka kysymyksessä olisi vain tilapäiseksi tarkoitettu, esim. remontin takia tehty äänestysalueen äänestyspaikan vaihto).

Vaalipäivän äänestyspaikan nimi

Jokaiselle äänestysalueelle nimetään äänestyspaikka, jossa kyseisen äänestysalueen vaaliluetteloon merkityt äänioikeutetut voivat käydä vaalipäivänä äänestämässä. Äänestyspaikan nimi tulostetaan kunnan päätöksen mukaisena ilmoituskortille ja, kuten äänestysalueen nimen, sen tulisi olla äänestysalueella asuvan äänestäjän kannalta mahdollisimman selkeä ja kuvaava ja auttaa paikan löytämisessä. Vaalipäivän äänestyspaikat ovat usein kouluja tai muita kunnan hallinnoimia rakennuksia ja niiden vakiintuneiden virallisten nimien käyttäminen (jotka oletettavasti löytyvät paikan päällä olevista opasteista, kylteistä ja vastaavista) on luontevin ratkaisu.

Esimerkkejä vaalipäivän äänestyspaikan nimeämisestä:

Lintumetsän koulu
Kaupungintalo
Ristijärven yhteispalvelupiste

9.5.2019

Vaalipäivän äänestyspaikan käyntiosoite

Äänestyspaikan käyntiosoite tulostetaan ilmoituskortille ja kuten äänestyspaikan nimi, se on äänestyspaikan käytännön tavoitettavuuden kannalta oleellinen tieto. Äänestyspaikalle ilmoitettavan osoitteen tulee olla nimenomaan käynti- eikä postiosoite: kysymyksessähän on äänetäjille kerrottava osoite paikalle menoa varten. Äänestyspaikan osoitteeseen ei täten kuulu tieto postinumerosta eikä postitoimipaikasta.

Esimerkkejä äänestyspaikkojen osoitteista:

Keskuskatu 4
Puistokatu 20, 2. kerroksen aula
Torikatu 2, käynti Kirkkokujan kautta

Vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmästä voi tarkastella kaikkien kuntien äänestysalue- ja äänestyspaikkatietoja ja todeta, minkälaisia ratkaisuja nimien ja osoitteiden suhteen muissa kunnissa on tehty.

Erityisryhmien äänestysalue

Äänestysaluejaon muuttamista koskevassa kunnanvaltuuston päätöksessä on ratkaistava myös, mikä kunnan äänestysalueista on käytössä niillä kunnan äänioikeutetuilla, joita ei ole merkitty väestötietojärjestelmässä asuvaksi minkään kiinteistön (rakennuksen ja huoneiston) kohdalle. Vailla vakinaista asuntoa olevien sekä hoito- ym. laitoksissa asuvien kuntalaisten lisäksi tähän ryhmään kuuluu kunnan ns. poissaoleva väestö, eli ulkomailla vakinaisesti asuvat Suomen kansalaiset (ulkosuomalaiset).

Kunnallisvaaleissa ulkosuomalaisilla ei ole äänioikeutta, mutta eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa heillä on mahdollisuus äänestää myös vaalipäivänä ns. väestökirjanpitokunnassaan poissa olevan väestön äänestysalueeksi määrätyn äänestysalueen äänestyspaikassa.

Kun kunta päättää ei-kiinteistöllä asuvaksi merkittyjen äänioikeutettujen äänestysalueen, maistraatti merkitsee sen hoitolaitosten sekä asunnottomien ja tietymättömissä olevien ym. erityisryhmien äänestysalueeksi. Väestörekisterikeskus puolestaan merkitsee automaattisesti ja oletusarvoisesti saman äänestysalueen myös ulkosuomalaisten äänestysalueeksi. Poikkeuksen tästä tekee Helsinki, jolla on tapausten suuren lukumäärän vuoksi oma erillinen äänestysalue asunnottomille ym. helsinkiläisille ja oma erillinen äänestysalue ulkosuomalaisille.

Yleisesti erityisryhmien äänestysalueeksi on valittu ja päätetty jokin mahdollisimman hyvien kulkuyhteyksien piirissä oleva kunnan äänestysalue (äänestyspaikka).

7. Äänestysaluejaotuksen muutoksen ilmoittamisessa noudatettava aikataulu

- Tieto äänestysaluejaotuksen muuttamista koskevasta valtuuston päätöksestä kunnalta maistraatille välittömästi, kaikissa tapauksissa viimeistään perjantaina 30.8.2019¹.

¹ Vaalilain 8 §:ssa säädetään ilmoituksen tekemisestä viimeistään elokuussa. Elokuun viimeinen, 31. päivä osuu vuonna 2019 lauantaille, joten ilmoituksen on käytännössä saavuttava maistraattiin perjantaina 30.8.2019 täyttääkseen lain vaatimuksen.

9.5.2019

- Kuntien äänestysaluejaotuksen muuttumista koskevat tiedot toimitetaan maistraatilta Väestörekisterikeskukselle sitä mukaa kun ilmoituksia kunnilta saadaan, kuitenkin viimeistään tiistaina 3.9.2019 (lähetetään osoitteella Väestörekisterikeskus / Vaalit PL 123, 00531 HELSINKI)
- Tiedot väestötietojärjestelmään tallennetuista äänestysalueiden numerotunnuksista ja nimistä lähetetään Väestörekisterikeskuksesta kunnalle tarkistettavaksi viimeistään maanantaina 16.9.2019

8. Yhteyshenkilöt Väestörekisterikeskuksessa

Äänestysaluejaon muutosten ilmoittaminen ja rekisteröinti, myös rakennuslupia koskien, myös muut vaaliasiat:

- Pauli Pekkanen, puh. 0295 535 282; tai
- Otto Palmu, puh. 0295 535 137

Sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi[at]vrk.fi.

Äänestysaluejaon muutoksen tarpeiden kartoituksessa ym. suunnittelussa hyödynnettävät tilastot kunnan asukasluvusta äänestysalueittain ovat saatavissa Väestörekisterikeskuksen Internet-sivuilta, osoitteesta <http://vrk.fi/vaalitilastoja>

Kunnanhallitusta pyydetään saattamaan tämä kirje kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Mikäli kunnassa on tehty tai on vireillä äänestysaluejaon muuttamista koskeva päätös, keskusvaalilautakuntaa pyydetään saattamaan tämä kirje myös kunnan rakennusvalvonnan tietoon ja varmistamaan se, että äänestysaluejaon muutos huomioidaan toteutuessaan myös rakennuslupiasioiden käsittelyn yhteydessä, tämän kirjeen luvun 5 ohjeiden mukaan.

Ystävällisin terveisin

VÄESTÖREKISTERIKESKUS

Pauli Pekkanen
Kehityspäällikkö